
Vzdělávací programy Evropské unie a ČR II.

Vzdělávací programy Evropské unie a ČR II.

PROGRAM SOCRATES II

Tento program navazuje na program SOKRATES I. a vychází z jeho odkazu. Jeho hlavním úkolem je podpora evropské dimenze ve vzdělávání, a to formou projektů mezi partnerskými školami na všech úrovních, studentskou a učitelskou mobilitou, rozvojem výuky jazyků nebo zaváděním ITC technologií. Byl přijat Evropskou radou a Evropským parlamentem v lednu roku 2000.

Celý program dělíme na tři hlavní části reprezentujícími třemi dílčími programy: ERASMUS, **COMENIUS** a **GRUNDTVIG**, které se věnují jednotlivým stupňům vzdělávání: všeobecné vzdělávání, vysokoškolské vzdělávání a vzdělávání dospělých. Dále program SOKRATES zastřešuje programy **LINGUA** (jazykové vzdělávání), **MINERVA** (otevřené a distanční vzdělávání), **ARION** (řídící pracovníci ve školství) a **CME** (doplňkové aktivity).

COMENIUS

Program COMENIUS je podprogramem SOKRATA II. Tato část programu zastřešuje vzdělávání na úrovni mateřských, základních, středních a vyšších odborných škol. Tyto školy si mohou u Národní agentury Sokrates podávat návrhy na granty, výměnné pobyty a stáže. Hlavním cílem programu je zkvalitnění vzdělávání, zavádění nových metod do výuky a zavádění ITC do procesu vzdělávání. V neposlední řadě pomáhá tento program při multikulturní výchově a výchově k evropskému občanství.

V posledních letech COMENIUS organizuje jazykové asistenty při výuce cizího jazyka. Jde o aktivitu 2.2B. Budoucí učitelé cizích jazyků mohou s finanční podporou tohoto programu absolvovat stáž na partnerské vzdělávací instituci jako jazykový asistent. Tím mohou šířit svůj mateřský jazyk v evropské dimenzi, pomáhat při zlepšování jazykových dovedností studentů a i sami se další evropský jazyk naučit nebo si své znalosti také prohloubit.

ERASMUS

Podprogram ERASMUS se soustřeďuje na vysokoškolské vzdělávání. Do programu se mohou přihlásit všechny vysoké školy a univerzity Evropské unie. Jedinou podmínkou je získání tzv. EUC (Erasmus University Charter) od Evropské komise.

Samotný ERASMUS členíme ještě na tři další podskupiny:

1) Projekty meziuniverzitní spolupráce

a. Vývoj učebních osnov - Cílem těchto projektů je inovace stávajících studijních programů nebo příprava nových tak, aby odpovídaly zásadám Boloňského procesu. V současnosti je hlavní pozornost zaměřena na magisterské studijní programy. Granty se pohybují mezi 50 a 150 tisíci EUR, přičemž by neměly přesáhnout 75% celkových nákladů.

b. Intenzivní program – Jedná se o jednoleté projekty na přípravu a realizaci krátkého studijního programu – např. letní školy. Základním cílem je mezinárodní výuka. Podmínkou projektu tvoří minimální účast 10 zahraničních studentů a minimální desetidenní trvání kurzu

2) Mobilita pedagogických pracovníků a studentů

Tyto mobility probíhají na základě bilaterálních smluv instituce s institucí partnerskou.

a. Studentská mobilita – Studenti mohou vyjždět v rámci bilaterálních smluv na partnerské univerzity na 3 až 12 měsíců. Musí se jednat o řádné studium nikoli pouze o výzkum či praxi. Vyjíždějící student nesmí před svým odjezdem na domácí instituci své studium přerušit nebo ukončit. Program Erasmus může každý student využít maximálně jednou. Další podmínkou je uznání studijních povinností po návratu na domácí instituci. Tento akademický rok se uděluje grant v průměrné výši 350 EUR na studenta a měsíc studia v zahraničí.

b. Mobilita učitelů – Také každý učitel má možnost vyjet v rámci programu ERASMUS. Učitel na partnerské instituci v zahraničí přednáší, vede cvičení, semináře nebo poskytuje konzultace. Minimální délka pobytu je 1 týden na který učitel získá grant ve výši 500,- EUR.

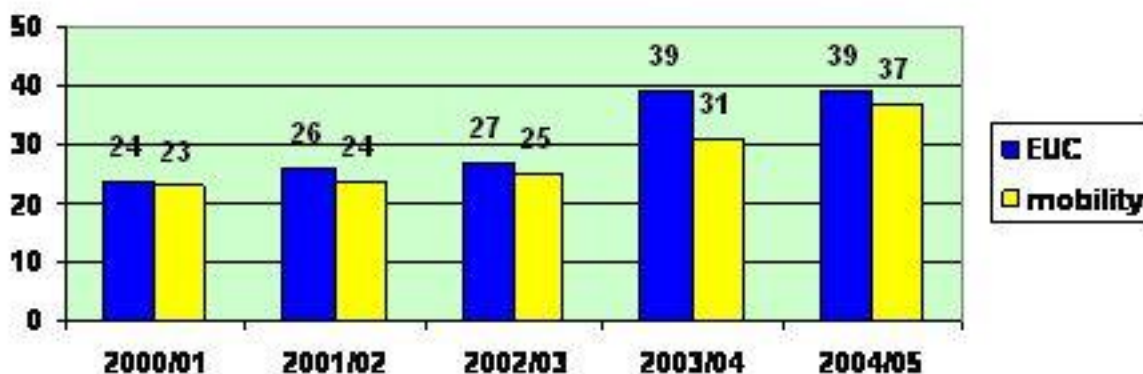
c. Organizace mobilit – jedná se o grant, který obdrží každá instituce, která vysílá své studenty nebo učitele na partnerské instituce. Tento grant by měl pokrýt organizační náklady instituce.

3) Síť institucí – Jde na rozdíl od předcházejících aktivit o aktivitu centralizovanou, jejímž hlavním úkolem je vytvoření pevné sítě institucí, které pracují společně na rozšíření evropské dimenze.

Česká republika se do Programu SOCRATES zapojila nejprve veřejnými vysokými školami poprvé v roce 1997. Od té doby k programu postupně přistupují i další organizace – soukromé vysoké školy a některé vyšší odborné školy[1]. V současné době se do programu SOCRATES v České republice zapojilo 39 institucí, z nichž 37 se přímo podílí na

mobilitě studentů nebo učitelů. Každá instituce musí, jak již bylo uvedeno, získat EUC tedy oprávnění od Evropské komise.

Graf č. 1 Formálně a aktivně zapojené instituce v ČR

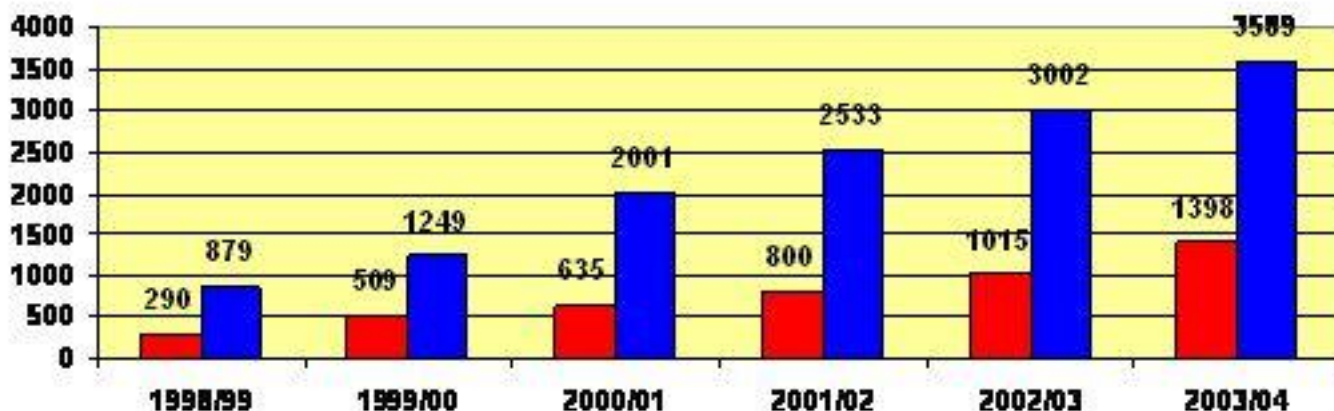

Co se týká části programu, který se zabývá projekty meziuniverzitní spolupráce, je možné konstatovat, že v České republice nejsou příliš oblíbené projekty vývoje učebních osnov (CD projekty). Naopak se každý rok realizuje mnoho intenzivních projektů (IP projekty). Úspěšnost českých navrhovatelů projektu je zhruba 75%. Velmi často se také české instituce stávají partnery projektů (ne tedy přímo navrhovateli). V minulém akademickém roce Národní agentura SOCRATES zaznamenala na 50 takovýchto partnerství. Příklad úspěšného projektu je uveden v příloze této práce.

Druhá část podprogramu SOCRATES/ERASMUS je zaměřena na mobility studentů a učitelů. Na tyto mobility jsou vynakládány asi tři čtvrtiny celkového rozpočtu celého podprogramu. Tato mobilita se stala velice oblíbenou. Během akademického roku 2002/03 tak mohl SOCRATES/ERASMUS oslavit svého miliontého studenta. V následujícím akademickém roce zase oslavila česká Národní agentura SOCRATES svého 10 000 studenta, který v rámci programu vycestoval na partnerskou univerzitu.

Počty vyjíždějících i přijíždějících studentů v ČR neustále stoupají. V akademickém roce 2003/04 se programu účastnilo 3 589 studentů. Stejně tak jako počet studentů se prodlužuje i doba pobytu na partnerské univerzitě. V současnosti je průměrný pobyt asi 6 měsíců.

Graf č. 2 Počty vyslaných a přijatých studentů v ČR v letech 1998 - 2004

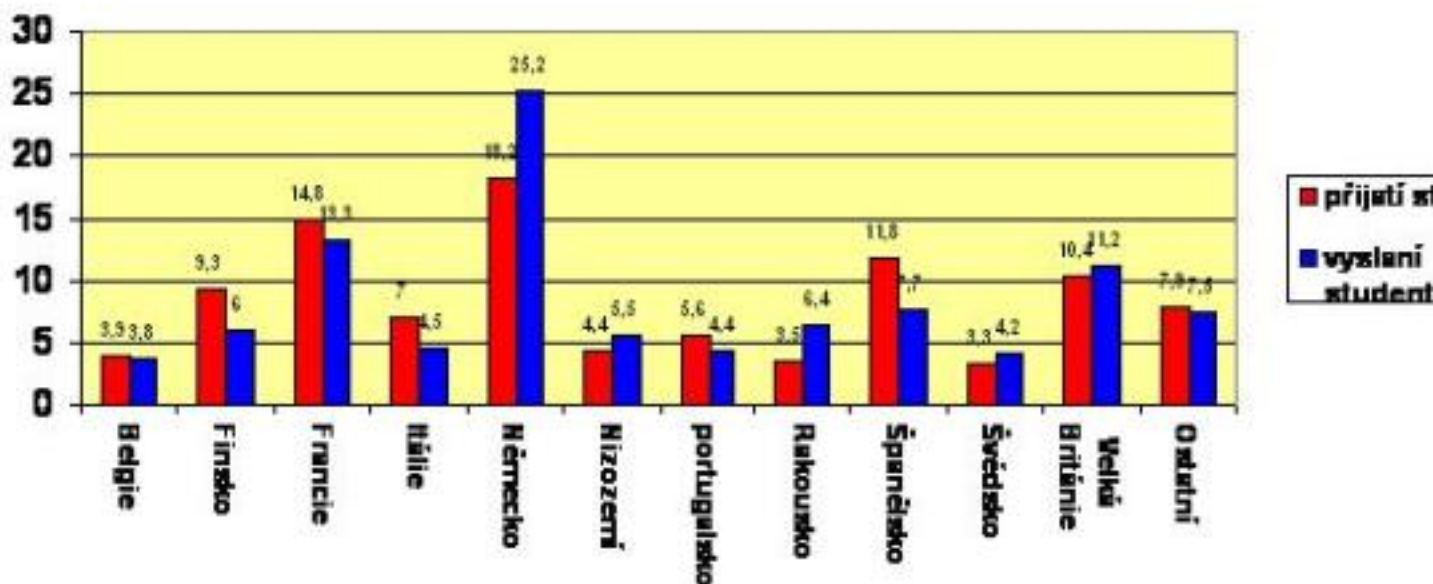

Díky neustále se zvyšujícímu počtu studentů došlo v tomto akademickém roce ke snížení měsíčního grantu z průměrných 450 EUR na 350 EUR. Školy čerpají finanční prostředky na granty pro své studenty ze dvou zdrojů: fondy Evropské unie (18% = 62 EUR na měsíc) a prostředky ze státního rozpočtu ČR (82% = 288 EUR na měsíc).

Studenti našich vysokých škol vyjíždí nejčastěji do Spolkové republiky Německo (cca 25%), do Francie (cca 13%) a do Velké Británie (cca 11%). Pořadí škol v počtu vyslaných studentů koresponduje s jejich velikostí. Na prvním místě stojí Univerzita Karlova v Praze (2 285 vyslaných studentů v akademických letech 1998/99 – 2002/03), po ní následuje Masarykova univerzita v Brně (1 110 studentů) a poté České vysoké učení technické v Praze (864 studentů). České instituce se potýkají s problémem reciprocit výměn. Poměr přijatých ku vyslaným studentům je celkově 1:3. Podle

Národní agentury SOCRATES se tento poměr liší podle lokality instituce. U některých tento poměr dosahuje 1:20. Velmi dobrou reciprocitu vykazují především pražské umělecké školy, VŠE, ČVUT, VŠCHT a UK.

Graf č. 3 Procentuální zastoupení vyslaných a přijatých studentů podle zemí

14,6% vysílaných studentů studuje některý z oborů podnikání nebo management, 14% tvoří studenti cizích jazyků a filologie a 13% jsou studenti inženýrství a technologie.

Česká republika je velice úspěšná ve vysílání pedagogů. Učitelé tráví v zahraničí nejčastěji jeden týden. Učitelé dostávají na svůj pobyt na partnerské instituci grant ve výši 500 EUR na týden. Nejvíce výjezdů zaznamenává Univerzita Karlova v Praze, Vysoké učení technické v Brně a Západočeská univerzita v Plzni. Nejoblíbenějšími destinacemi je jako u studentů Spolková republika Německo, Francie a Velká Británie.

GRUNDTVIG

Podprogram GRUNDTVIG se specializuje na vzdělávání dospělých a na celoživotní vzdělávání. Cílem této části programu SOCRATES je opět rozšiřování evropské dimenze. GRUNDTVIG je určen pro všechny instituce, které se zabývají formálním i neformálním vzděláváním dospělých. O grant mohou požádat střední i vysoké školy ale i neziskové organizace, organizace státní správy a samosprávy, galerie, muzea, sportovní sdružení...

Program GRUNDTVIG můžeme stejně jako ERASMA rozdělit do několika podskupin:

1) Evropské projekty spolupráce

- Jsou podporovány především kurzy umožňující rozvoj specifických vzdělávacích kurzů pro učitele, manažery a ostatní pracovníky z oblasti vzdělávání dospělých. V rámci této části SOCRATA je také možné testovat a ověřovat materiály pro výuku a pomůcky. Je možné získat grant až do výše 20 000 až 100 000 EUR.

2) Projekty vzájemné výměny zkušeností

- Jde o projekty, v jejichž rámci dochází k vzájemné výměně zkušeností, přičemž se na projektu musí účastnit nejméně tři instituce z různých států. Je možné získat grant až do výše 5000,- EUR.

3) Individuální granty

- Individuální granty jsou určeny pro učitele, aby se mohli zúčastnit maximálně čtyřtýdenních školení a kurzů, které jim zvýší kvalifikaci. Je možné získat grant až do výše 1500,- EUR

4) Projekty vytváření sítí institucí

- V této části SOCRATA se jedná o rozsáhlé mezinárodní projekty, na nichž se podílí 10 a více institucí z různých států.

LINGUA

Dalším podprogramem SOCRATA je LINGUA, který je založen na podpoře jazykové přípravy a rozšíření jazykových znalostí na všech úrovních vzdělávání. Nutno dodat, že LINGUA je součástí programu SOCRATES od jeho samotného spuštění. Celý tento podprogram je možné rozdělit na dvě části:

1) Podpora jazykového vzdělávání

2) Vývoj učebních pomůcek

ARION

Podprogram ARION podporuje výměnu informací a spolupráci ve sjednocené Evropě. Tento program je určen především pro ty, kteří se bezprostředně podílejí na utváření vzdělávací politiky.

Stejně jako ostatní programy můžeme i ARION klasifikovat do dvou částí:

1) Účast na studijní návštěvě ARION

- Těm, kteří se přímo podílí na utváření vzdělávací politiky, je díky tomuto programu umožněno zúčastnit se týdenní studijní návštěvy ARION v zemích EU nebo EFTA. Každý zájemce si může vybrat z katalogu míst, který vydává Evropská komise.

2) Organizace studijních návštěv ARION v ČR

- Každá instituce se může stát samozřejmě i hostitelskou organizací, která návštěvy přijímá.

MINERVA

Podprogram MINERVA je určen podpoře, zavádění, rozšíření, rozvoji a užívání ITC. Dále je věnován otevřenému a dislokačnímu vzdělávání. Projektu v rámci MINERVY se musí účastnit minimálně instituce alespoň ze tří zemí.

CME (DOPLŇKOVÉ AKTIVITY)

Hlavním cílem Doplnkových aktivit je podporování těch činností, které nejsou podporovány žádným podprogramem programu SOKRATES.

Mgr. Zuzana Bažantová, Mgr. Karel Vratišovský